

че заглавието на едноименното стихотворение е дадено по-късно, при последната редакция на „Подир сенките на облаците“, т. е. малко преди смъртта на поета. Така се е получило всъщност разминаване между заглавие и съдържателен пълнеж на стихотворението. Буквално възприето, заглавието се превръща в знак на нещо друго. Но това съотношение между заглавие и съдържание би могло да се тълкува и в друг аспект с оглед на раздвоението на лирическия персонаж между желанието и невъзможността за постигането му. По този начин е раздвоена и неговата същност – между непостигнатата си сегашност и атавистичната възможност за себепостигане в отвъдността. В своята тревожност лирическият субект носи съзнанието за един друг Аз – въображаем, слял се с представата за вечната вода. „Нирвана“ е късно стихотворение, от 1909 г. То е част от Яворовите прозрения, в стремежа да се осмисли битието в неговата подвижност и изменяемост, както и в неговата реализация и метафизична представимост.

Това късно наименоуване на едно поетическо състояние с необозримата като понятийност дума нирвана отключва още един проблем, много важен в цялото творчество на Яворов – за разминаването между изразяващото и изразяваното. Ако използваме понятийността на Левинас, това е разминаването между Казаното и Казването. Езикът като Казано може да се схваща като система от съществителни имена, идентифициращи същините, но като Казване той се схваща като глагол в предикативна пропозиция, където субстанциите се разбиват в битийни модуси, в модуси на темпорализация и където езикът не дублира битието на биващите, а излага мълчаливото отекване на същността¹³. Казването се абсорбира от Казаното и се превръща в История, но неговата роля се свежда до проблематизирането на Казаното, което си е интенционален акт на мисълта, очертаваща субект-обектната структура на езика.

В късната Яворова поезия дълбоките пластове на интуитивното се оказват неизговорими за конвенционалния език. И това се знае предварително от лирическия Аз, което пък, от своя страна, се явява основание за етическа криза у него. Глаголното действие се свързва най-вече с процеса на Казването, заключен между едно предварително знание за Казаното, намерението това знание да се претвори в нещо друго и предварителната увереност, че това е невъзможно. Тогава какъв е смисълът на Казването? Според Левинас Казването не означава непременно „връчване на смисъл“. За него то е оголване пред другия, превръщане на субекта на Казването в знак, в задължение за вяръност. То е Даряване, в което се

¹³ Левинас, Е. *Другояче от битието или отвъд същността*. С., 2002, с. 65.